

Araştırma Makalesi
Research Article
DOI: 10.20981/kuufefd.59131

Mustafa DEMİRTAŞ

Arş. Gör. | Res. Assist.

Uludağ Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Bursa-Türkiye
Uludağ University, Faculty of Science and Letters, Department of Sociology, Bursa-Turkey
mustafademirtas35@gmail.com

Deneyimin İçkin Süreci: Jean-Luc Nancy ve Dünya Düşüncesi

Öz

Bu çalışmada, Nancy'nin felsefesinin “dünyanın anlamı” hakkında nasıl bir düşünüm geliştirdiği üzerinde durulacaktır. Nancy'nin mutlak bir içkinlik olarak gördüğü dünya düşüncesinin “ortak-varoluş”la ve “ile-olmak” fikriyle nasıl bir temas içinde olduğu gösterilecektir. Nancy için varoluşun ortak olgusu bir dünyanın paylaşımıdır. Dünya varoluşa dışsal olmaktan ziyade, kendimizi içinde bulduğumuz, paylaşılmış bir varoluşu deneyimlediğimiz bir yerdir. İkamet etme yeri olarak dünya, yani varoluş, bugün bizim en temel sorumluluğumuzdur. Bu sorumluluğu yoğun bir teknolojik, ekonomik ve kültürel eşitsizlikle dünyayı yıkıma uğratmakta olan küreselleşme olayına karşı üstlenmemiz gerekmektedir. Nancy, dünyanın giderek kendisini yok edecek bir yola sürüklendiği bir süreçte, hemen, ertelemeksizin ve bir dünya olasılığını açabilmek amacıyla her türlü mücadeleye girişmemiz gerektiğinin önemini vurgular. Bu çalışmada da, Nancy'nin felsefi düşüncesinden hareketle, bu mücadelelerin gerçekleşeceği yer olan ortaklık içinde deneyimlediğimiz bir dünyanın kendini yaratma kapasitesini nasıl açığa çıkarabileceği tartışılacaktır. Bununla birlikte, dünyayı yaratmanın en temel yolunun nasıl bir varoluş biçimiyle, yani nasıl bir mevcudiyetle yaşama geçirilebileceği incelenecektir.

Anahtar Sözcükler

Anlam, Tekil Çoğul Olma, Varoluş, Deneyim, Küreselleşme, Demokrasi.

Giriş

Günümüzde dünya üzerine düşündüğümüzde, kendi yıkımını hazırlayan ve yavaş yavaş anlamını yitirmeye başlayan bir gerçeklikle karşı karşıya olduğumuzu görmekteyiz. Bu gerçekliği, yoğun bir ekonomik ve teknolojik sömürü yoluyla kendi kendini güçlendiren küreselleşme kavramıyla somutlaştırabiliriz. Küreselleşme, “dışta hiçbir şey bırakmayan bir hâkimiyet için mükemmel bir biçimde erişilebilir ve saydam olan, ‘farksızlaşmış bir tek-bütünlük alanına gömülme’ye işaret eden bir süreçtir” (Raffoul 2014: 15). Bu süreç tedicri olarak dünyanın dünya yaratma kapasitesini ortadan kaldırmakta; ekonomik, ekolojik ve jeopolitik yıkımların giderek çok daha vahim bir şekilde gerçekleşmesine neden olmaktadır. Nancy, yeryüzündeki bu teknolojik, ekonomik ve kültürel hâkimiyet sürecinin, dünyanın yok oluşuyla, yani dünyasızlıkla bağlantısına dikkatimizi çeker. Tekno-bilimin belirsiz büyümesiyle, buna bağlı olarak nüfusun hızla artması ve bu nüfus içinde eşitsizliklerin her alanda çok daha derin boyutlara ulaşmasıyla –zenginliklerin tek bir elde toplanmasıyla– dünyasızlığın, “dünyanın ve kendi öz nitelikleriyle insanlığın vaktiyle ne olduğuna dair kesinliklerin, imgelerin ve kimliklerin yoldan sapmış bir dağılıp saçılmasının” (Nancy 2014: 42) birleştiğini görmekteyiz. Dünyasızlık kürenin bütünlüğüne çok ciddi bir şekilde yerleşmekte ve dünya giderek kendisini yok edecek bir yola doğru sürüklenmektedir. Fakat bu durum, paradoksal olarak, dünyasallaşma üzerine düşünmemize de fırsat tanımaktadır. François Raffoul’un belirttiği gibi, “küreselleşme olayı –Nancy için dünyanın ortadan kaldırılması– ‘sayesindedir’ ki dünya olduğu haliyle görülebilmektedir. Küreselleşme dünyayı yıkıma uğratmakta ve böylece onun varlığına dayanan soruyu da mümkün kılmaktadır” (2014: 16). Bu düşüncenin, Heidegger’in Varlık’ın unutulmasına dair görüşündeki izleği sürdürdüğü söylenebilir. Heidegger’in Varlık’ın unutulmasından ötürü Varlık’ın anlamını soran soruyu ortaya koymasında olduğu gibi, Nancy’nin dünya düşüncesi de, dünyanın unutulmasıyla açığa çıkar. Dünya kendini yıkıma uğrattığında, dünyasızlaştığında paradoksal olarak dünya düşüncesi de olanaklı hale gelir: “küreselleşme çalışmanın, yani çalışmanın değerinin, yani mutlak olarak değer gasp edilmesinden ibaret olan küresel hâkimiyetin bir tersine çevrilmesi yoluyla dünyasallaşmayı mümkün kılar” (Nancy 2014: 47). Bu çalışmada, küreselleşmeye karşı dünyanın kendini yaratma kapasitesini yeniden açığa çıkarabilecek bir dünyasallaşma düşüncesinin Nancy tarafından nasıl ortaya konduğu üzerinde durulacaktır. Dünyasallaşma kavramının önemi, dünyaya inanmayı bıraktığımız, dünyayı tamamen yitirmeye başladığımız bir çağda bize en temel sorumluluğumuzun ne olduğunu hatırlatma gücünde gizlidir.

Dünyanın Anlamı

Nancy’nin mutlak bir içkinlik olarak gördüğü dünya düşüncesi, dünyanın radikal olarak materyalist bir düşünümünü yansıtır. Marx’tan beri giderek artan biçimde yaşanan deneyime bağlı bir şekilde güçlenen bu düşünümüne göre “anlamın, değer, hakikatin yeri dünyadır” (Nancy 2014: 49). Dünyanın anlamı da dünyanın yukarısında ya da bir öte-dünyada değil, onun içinde bulunmaktadır. Nancy’nin söylediği gibi:

Dünyanın anlamı, dünyaya dışsal bir şeye bir gönderme olarak meydana gelmez. Öyle görünür ki anlam daima, kendisine anlam verilmesi gerekenden başka bir

şeye bir göndermedir (tıpkı bir bıçağın anlamının bıçakta değil kesmede olması gibi). Ama bir dünya ölçüsünde, anlam bu dünyanın anlamının olanağından başka bir şeye göndermede bulunmaz; anlam yalnızca, her seferinde tekil olarak ve aralarından hiçbirinin, hiçbir yerin ya da bu dünyanın dışından herhangi bir tanrının gerçekleştiremediği aynı olanağı tekil olarak paylaşarak orada duranlar arasında dolaşması itibarıyla dünyanın duruşunun has tarzına gönderir (Nancy 2014: 60).

Dünyanın anlamı yalnızca ve tamamen kendisine aittir. Ondan bahsederken başka bir dünyadan bahsetmenin anlamı yoktur, özellikle de, “evreni, sonlu olmasına rağmen eğilim olarak sonsuz olan bir bütün diye bildiğimiz bugün” (Nancy 2012: 31-32). Anlam dışarıdan gelmez. Dolayısıyla, “dışarıda aranacak hiçbir şey yoktur, çünkü dışarıyı yoktur. Buna karşılık, kendimize içeriği sormamız gerekir. İçeride ne olup bitiyor” (Nancy 2011: 42).¹ Başka bir deyişle, dünyanın anlamını sorgularken öncesinde aranacak hiçbir şeyin olmadığını, dünyanın bir aşkınlığa, dünyadan ayrı bir Tanrıya/İmalatçıya göndermede bulunmadığını vurgulamalıyız.² Dünya, “imal edilmemiş, hiçbir imalatçı tarafından üretilmemiş ve hatta (mucizevi bir belirş olarak) hiçten bile çıkmıyor demektir” (Nancy 2014: 74); zira burada sözünü ettiğimiz dünya, hiçin kendisidir. Dünya hiçtir, “bir şey olarak artan/büyüyen hiçtir” (Nancy 2014: 74). Hiç dünyanın orada olduğu olgusunun anlamını mümkün kılar ve ancak *ile* var olur, çünkü hiç ancak *ex nihilo* var olur. Dünyayı yaratmanın ilk özelliği, onun her şeyin *ile*'sini yaratmasıdır (Nancy 2014: 111). Eğer dünya kendisinin dışında bir kökene sahip değilse, bir başka deyişle, sahip olduğu köken veya kökenin kendisiyse, o zaman dünyanın kökeni dünyanın her anında gerçekleşir (Nancy 2000: 83). Ana dair bir açıklık alanı, verili ya da koyulmuş olmayan yalnızca şimdide mevcut olan dünyanın nihai kavramı olarak “ile var olma”yla ortaya çıkar: “İle var olma olarak ve ile var olma içinde biz her zaman hâlihazırda anlamı kavramaya, kendimizi ve dünyayı anlam olarak kavramaya başlarız” (Nancy 2000: 98).

İle-Olmak

Nancy için, “olmak” her zaman ile-olmaktır; “var olan şey, her ne olursa olsun, salt var olduğu için ortak-var olur” (2000: 29). Varoluş esas olarak ortak-varoluştur, yani *ile* olmaktır. “Varlık *ile*'dir, *ile*'si *suretindedir* (Varlığın ortak-olması)” (Nancy 2000: 38); birbirleriyle var olma bir-den-çok-ile-olmaktır, *ile* içinde çoğul olmaktır. Dolayısıyla “ile-olmak” “olma”nın ikincil ve rastgele bir nitelemesi değildir (Nancy 2010: 86). “İle” olmaya sonradan eklenen bir ek değildir; aksine ‘ile’ olmanın tam

¹ Nancy için “olup biten tam da onun açılması, onun dünyadaki şeylerden başka şeye sonsuzca açılmasıdır” (2011: 42).

² Morin’in de belirttiği gibi, “dünyaya ilişkin tüm aşkınsal konumların yok oluşu Nancy’nin dünyanın dünyasal-oluşu (becoming-worldly) olarak adlandırdığı şeydir. Bu, Tanrının ölümü ve monoteizmin yapıçözümüyle bağlantılı bir yok oluştur” (2012: 43).

kalbindedir”³ (Nancy 2000: 30), onun çoğul kurucu niteliğidir: “iki şey vardır –bir şey değil– ve bu şeyler birbirleri ile’dir” (Nancy 2010: 88):

Ben, kendim hiçbir zaman tek başına var olamaz. Var olan başka varlıklarla ile var olur esasen. İle olmak dışsal bir bağ değildir... Birlikteliktir; ilişki, paylaşım, değiş tokuş, aracılık, yakınlık, anlam ve duygudur... İle olmak varlığımızın inşasına ya da bütünlüğüne aittir (Nancy 2011a: 174).

Nancy’nin “ile-olmak” düşüncesi Heidegger’le çok yakın bir temas içindedir. Her ikisi için de ile-olmak var olmanın en has problemlerinden birini oluşturur. Nancy’de olduğu gibi, Heidegger için de dünyanın-içinde-olmak olarak var olmak, birbiri-ile-olmak, başkalarıyla olmaktır. Var olmak başkalarıyla olmak, aynı dünyaya başkalarıyla birlikte sahip olmaktır: “Ben başkalarıyla var olurum ve başkaları da başkalarıyla” (Heidegger 1996: 73). Dünya ile birlikte olan fakat başkalarıyla olmayan bir varlık mümkün değildir. Heidegger’de ile-olmak dünya ile-olma’nın –dünya-içindeki varlıklar ile birlikte olmanın–, yani orada-olma’nın kurucusudur. Fakat Nancy, Heidegger’in ile-olma’yı, orada-olma’nın kurucusu olarak ele alsa bile “ile”yi Varlığın özel niteliği ve hususi çoğul tekil ortak-özü olarak radikal biçimde temalaştırmadığını iddia eder (2000: 34). Bu noktada Nancy, Heidegger’in düşüncesinin radikalleştirilmesine girişerek Varlığın tekil çoğulluğuyla yola koyulur; tekil çoğul bir Varlık düşüncesi ortaya koyar. Zira Nancy için “Varlık tekilce çoğuldur ve çoğulca tekildir” (2000: 28):

Tekil çoğul: öyle ki her birinin tekilliği kendi birçokları-ile-olma’sından ayrılmaz ve *bu sebeple de*, genel olarak, bir tekillik bir çoğulluktan ayrılmaz (Nancy 2000: 32).

Tekil çoğul ifadesi ilk bakışta paradoksal gibi görünse de aslında Nancy bu kavram aracılığıyla tekillik ve çoğulluğun karşıtlık oluşturmaktan ziyade, iç içe geçtiğine işaret eder.⁴ Diğer bir ifadeyle Nancy, bizi, tekilliği çoğulluğun bağlamında, çoğulluğu da tekilliğin bağlamında düşünmeye davet eder (Williams 2007: 117). Tekillik asla bireyselliğin yapısına veya doğasına sahip değildir; atomlar düzeyinde vuku bulmadığı gibi (Nancy 1991: 6), yalıtık birey tarafından da temsil edilmez. Her bir tekillik daima diğerleri *ile-olmanın* çoğulluğunda bir-diğeridir. Tekil her birdir, tüm diğerleri *ile’dir*, yani dolaysız olarak bir ilişkiyi yansıtır. “Tekiller tekilce beraberler ki bu beraberlik ne toplam, ne içe alım, ne ‘toplum’ ne de ‘topluluktur’. Tekilliklerin beraberliği tekilliğin kendisidir” (Nancy 2000: 33). Tekillik ile-olmaktır, beraber-olmadır. Zira her bir tekil varlığın var olmasının imkânını belirleyen, tekil varlıklar arasındaki ilişkinin varoluşudur, ortaklık-içinde varlık paylaşımıdır: “İlişki içinde olmak, paylaşım olarak varlığı, yani varoluşun varoluş olarak doğumunu ya da salıverilmesini kendine ölçü almaktır” (Nancy 2006: 96). “*Tekil* varlık ilişki içindedir”

³ “Olma mutlak anlamda *önce var değildir*; hiçbir şey önce var değildir; sadece var olan vardır. Parmenides’ten beri, felsefenin özelliklerinden biri bu eşsiz önermeyi her anlamıyla gözler önüne sermesidir” (Nancy 2000: 29).

⁴ Tekil çoğul olmanın çoğul da tekil olmanın ortak-özünü açığa çıkarır: “*Tekil çoğul olma* olmanın özünün yalnızca ortak-öz olduğu anlamına gelir. O halde, ortak-öz veya *ile-olma* (birçokları-ile-olma) *ortak*’ın özünü ya da dahası, *ortak*’ın kendisini bir öz konumunda ya da kılıfında belirler” (Nancy 2000: 30).

(Nancy 2006: 88), bir ortaklık içinde var olur. Bu ortaklık dünyada-birlikte-olmamızın varlığıdır. Varoluş dünyada somut olarak var olmak demektir ve dünyanın paylaşımıyla gerçekleşir. “Var olmanın ortak-içerimi dünyanın paylaşımıdır. Dünya varoluşa dışsal bir şey değildir; diğer varoluşlara dışsal bir ilave değildir; dünya bu varoluşları bir arada düzenleyen ortak-varoluştur” (Nancy 2000: 29). Dünyanın var olmasını sürdürmenin, onu yaratmanın temel yolu da bu ortak-varoluş içinde –yani, diğer tekilliklerle *ilişki içerisinde*– ona birlikte sahip olmaktır.

Dünyanın Yaratımı

Dünya, varoluş, bugün bizim en temel sorumluluğumuzdur ve bu sorumluluğumuzun ölçütünün aşkınsal bir güç veya tanrısal bir düzen tarafından verilmemesini kabul ettiğimiz andan itibaren çıplak bir varoluşa maruz kalırız, dünyada yaşadığımız duygusunu daha fazla hissederiz. Çıplak varoluşumuz ne verildir ne de inşa edilmiştir; onun olumsuzluğu ontolojik bir sorundur. Varoluş üzerindeki bu ontolojik vurgu, varoluşun düşünülmesinin dünyasal şartlardan ya da praksisten –deneyimden– ayıramayacağı gerçeğini ortaya koyar. Nancy’nin vurguladığı gibi, Marx’tan beri giderek artan biçimde yaşanan deneyim aslında şudur:

Anlamın, değer, hakikatin yeri dünyadır. Bundan böyle her kim “dünya”dan bahsederse, bir “başka dünya”ya ya da bir “öte-dünya”ya her türlü başvuruyu reddeder. Dünyasallaşma aynı zamanda... Marx’ın insanın üretimi ve/veya yaratımı diye adlandırdığı şeyin tamamen “bu” dünyada ya da “bu” dünya olarak –dolayısıyla, mutlak anlamda dünya olarak– vuku bulduğu anlamına da gelir (2014: 49).

Dünya kendimizi içinde bulduğumuz, paylaşılmış bir varoluşu deneyimlediğimiz yerdir; “yalnızca mevcuttur/şimdidir: içinde var olduğu günün şimdisinin şimdisi” (Nancy 2014: 107). Dünyaya ilişkin bugünkü öncelikli meselemiz de şimdinin sorumluluğunu üstlenmektir, yani varoluş için sorumluluk duymaktır. Zira dünya günbegün yıkıma uğramaktadır. Küresel olarak dünyaya nüfuz etme arzusu dünyanın yok oluşunu hazırlamaktadır. Raffoul’un, Nancy’nin düşüncesiyle bağlantılı olarak söylediği gibi, “küresellik, herhangi bir yol, bir anlam veya bir yön, bir olanak açmamakta, daha ziyade, kör bir ekonomik ve teknolojik sömürü olarak bizzat kendini azdırmakta ve kendi perspektif ve yönelim yokluğunu kızıştırmaktadır” (2014: 18). Dünya, dünya yaratma kapasitesini yitirirken “sonunda, her şey sanki dünya çok geçmeden bizzat dünyanın kendisini yok edecek bir ölüm itkisine tutulmuş gibi cereyan etmektedir” (Nancy 2014: 44). Bundan kurtulmak için dünyayı yaratma kapasitesini yeniden açığa çıkarmamız gerekiyor. Nancy için dünyayı yaratmak şu demektir:

Hemen, ertelemeyen, bir dünya için, yani genel eşdeğerlik zemini üzerinde yükselen küresel bir adaletsizliğin karşısını oluşturması gereken şey için olanaklı her mücadeleyi yeniden başlatmak. Ama bu savaşı tam olarak şunun adına sürdürmektir: bu dünya hiçten çıkar, öncesi ve modeli, ilkesi ve verili ereği yoktur ve bir dünyanın adaletini ve anlamını oluşturan tam da *budur* (2014: 80-81).

Dünyanın sebebinin yalnızca kendisine ait olması –herhangi bir dinsel doktrine, kökene veya zemine işaret etmemesi– elimizde sadece bu dünyanın olduğu ve onun da kendisini yok edecek bir dünyasızlık artışına sürüklendiği gerçeğiyle bizi karşı karşıya

bırakıyor. Peki, bu gerçekle ne yapılmalı? Nancy için “ne yapılmalı?”nın belirsizliği bugün o kadar büyük, o kadar dalgalı, o kadar meçhuldür ki, şunu bile yapmaya ihtiyaç duymuyoruz: soruyu sormak (Nancy 1997: 156). Öncelikle bu soruyu sormamızın önemini vurgulayan Nancy, sorunun yanıtını da çarpıcı bir şekilde ortaya koyar: “Asla hareketsiz olmayan, her zaman daimi şekilde, kendi çelişmesine yeniden-açılan dünyayı *meydana getirmek...*” (1997:156). Zira dünya, dünya yaratma kapasitesini yitirdiyse meselemiz artık dünyanın dünya-haline gelmesini sağlamaktır. Burada tayin edici olan “dünyanın kararlılıkla ve mutlak olarak kendi ‘dünyalık’ının ya da ‘dünyasal’lığının bizzat ‘özne’si olmaya eğilim göstererek her türlü nesne statüsünden uzaklaşmasını sağlayan özelliğidir” (Nancy 2014: 57). Dünya kendi kendisinin öznesi haline gelmelidir. Bunun nasıl mümkün olabileceğini anlamak için “bir dünya”nın ne olduğu? sorusunu yeniden sormamız gerekmektedir.

Nancy’ye göre “bir dünya bir anlamlar bütünüdür” (2014: 57). Anlamlar bütünü verili bir şey olarak oluşturulmuş ya da bitmiş/tamamlanmış bir şey olmaktan ziyade, tekil çoğul bir varlık düşüncesiyle birlikte sürekli yeniden yaratılır. Zira dünya sadece onda ikamet eden, onun uzamında yer alan tekil çoğul varlık için bir anlamlar bütünüdür. Misafirlikten fazlasına sahip olan bir mevcudiyetler ve konumlanışlar bütününe ortak yeri içinde değer kazanır ve yeniden üretilir: “sözcüğün kuvvetli anlamında onun yeri, bir şeyin has olarak vuku bulmasını/yer almasını mümkün kılan şeydir. Yer almak tam anlamıyla olmak/meydana gelmektir” (Nancy 2014: 59). Dünyanın içinde has olarak vuku bulmaktır ve herkesin arasında herkesle birlikte olmaktır, bir başka deyişle, herkese açık olmaktır. Nancy’nin dediği gibi:

Açığızdır, bu varlığa eklenmiş bir nitelik değildir, varlıktır. ‘Olmak’ açar: ‘olma’nın eylemi ve tanımıdır bu. Olmak daha çok olmaya, daha da olmaya, [bir şey] de –dünyada, kendinde, başkalarında, şeylerde– olmaya açar. Olmak = [bir şey] de, böyle diyebiliriz. Ve [bir şey] e = uzam, beden, anlam. Kendi aralarında birbirlerini anlayan/hisseden bedenler. “Özgürlük”, “böyle olmayı” eriten bu “[bir şey] de olma”yı adlandırır (2011b: 520).

Kişinin dünyaya atılan varlığının açıklığı, özünde dışarıya ve diğerlerinin çoğulluğuna açılışı özgür ve adil olmanın koşulunu da sağlayacak bir potansiyeli içinde barındırır. Eğer dünya varsa ve bu dünya tek dünya ise, o zaman özgürlüğü ve adaleti bu dünyanın kendi ötesinde ya da dünyanın herhangi bir dışına gönderme yaparak değil, bu dünyanın içinde, bu dünyanın şimdisine tutunarak gerçekleştirmeye çalışmalıyız. Yani, küresel bir adaletsizliğin karşıtını oluşturması gereken politik özgürlük ve adalet gibi kavramları mutlak bir içkinlik içinde ve birlikte varlığın ontolojisinden hareketle düşünmeliyiz. Çıplak bir varoluşa maruz kaldığımız bir dünyada çıplak varoluşumuzun olumsuzluğunu küresel varoluş mücadelemize taşıyacak somut bir potansiyeli ise demokrasi talebiyle birlikte hayata geçirebiliriz.

Demokrasi Talebi

Demokrasi sadece bir eşitliği değil, aynı zamanda anlam paylaşımı olan “ile”yi de harekete geçirir. Halkın gücü olarak demokrasi, hakiki birlikte-oluş’u ifade eder. Bizim dünyada-birlikte olmamızın varlığını kuvvetlendirir. Nancy için “demokrasi ‘ile’den sorumludur” (2011b: 422). Demokrasi bir dizi anayasal düzenleme, siyasi

partiler veya seçimle ilişkili bir uygulama olmadan önce “ortak varlığımızın ortaklık dışında hiçbir otoriteye bağımlı olmamasıdır” (James 2011b: 498). Öncelikle ortaklık halindeyizdir ve demokrasinin bir anlamı varsa bu ortaklığın doğru olanağını açığa çıkarabilmesinde yatar. Demokrasi bir devlet ya da yönetim biçimi değildir; tersine daima söz konusu biçimlerin ötesinde yer alarak devlet için unutulması gereken bir ortaklık anlayışını savunmaktır. Bu açıdan demokrasi, gücün ortak olan’a geçmesidir. “Ortak olan’ın, demos’un ancak; onu kesinlikle devletin ve hangisi olursa olsun herhangi politik bir yapının egemen biçimde altına almasından ayırt eden bir koşul altında egemen olacağı unutulmamalıdır” (Nancy 2010: 44). Demokrasi ortak uzamın yapılandırılmasını sağlar; yan yana konumlanışların gücünü açığa çıkarır. Birbirleriyle bir arada olanların yaratıcı olanaklarını geliştirerek, “insanlığın kendi amaçlarıyla veya ‘amaç olma’ anlamında kendisiyle kurduğu ilişkinin dönüşümünün” (Nancy 2010a: 80) adını yansıtır.

Demokrasi varoluşumuzun, ortak varlığımızın bir sorunudur. Nancy’e göre, “ortak varlığımız *ne olduğumuzdan* ibaret olduğu için, demokrasi olduğumuz şey *haline gelmemiz* gerektiğine dair sonlu bir talep olmalı” (James 2011b: 498). Demokratik bir politika talebi ortak olanı mümkün kılabilmelidir, diğer bir ifadeyle, herkesin olumlanmasını sağlayabilmelidir. Zira Nancy’nin de belirttiği gibi bu öyle bir olumlamadır ki, ancak herkes arasında ve herkes nezdinde bir değere sahiptir. Herkese, her bir bireyin ve ilişkinin benzersiz anlamının olanağı ve açıklığı olarak gönderimde bulunabilir (Nancy 2010: 52). Demokrasi ortak özgürlüğün, ortaklık içindeki varoluşun sonsuz açıklığıdır; birbirleriyle bir arada olanlar için vardır. Burada, demokrasinin herhangi bir politik biçime indirgenemeyeceğinde bir kez daha ısrar etmeliyiz. Çünkü “demokrasiyi oluşturan ve talep eden ‘ile’ kendini ilk önce bir politikaya değil ama bir ontolojiye açar” (Nancy 2011b: 422). Bu noktada, başkalarına açılmayı öne sürmeye gerek yoktur, zaten biz bu boyuttayızdır, başkaları-ile varızdır. Demokrasi, “kelimenin tam anlamıyla ‘gücün halka geçmesi’yse o zaman nihai gerçeği ve olumlama alanı, *demos*’un temel olarak paylaşılmış varoluşundan başka bir şey olamaz” (James 2011b: 498). Demokrasi talebi paylaşılmış bir varoluşun varoluş için sorumluluk duymasındır. Bu sorumluluk, varoluş üzerinde ontolojik olarak öne sürülen bir vurguyu politika düzleminde düşünmek anlamına da gelir. Eğer demokrasinin bir gücü varsa, bu kendisinde herkesin birlikte olmasının doğru olanağının dile geldiği ve tanındığı; ortak-olanların kendi üzerindeki iktidarından, paylaşılmış bir varoluş biçiminden hareketle ortaya çıkmalıdır. Mesele demokrasiyi ortak-olan için hükmedici güce karşı hayata geçirebilmektir. Demokrasi, kişinin dünyaya ve varoluşun içine atılan varlığında yatar. Birlikte-birçokta-olmak, kökensel bir durumdur. Böylelikle, demokrasi talebi de her zaman bir varlık olayıyla bağlantılı olarak düşünülmeli, tıpkı varlık olayının da her zaman bir demokrasi talebiyle bağlantılı olarak düşünülmesi gibi. Demokrasi kendi kendinin özü olarak varoluşun bir talebidir ve bizzat kendinde şey olan bir dünyanın varlığında başlar.

Sonuç: Hiçten Çıkan Bir Dünya İçin Mücadele

Nancy’nin bizlere önemle vurguladığı şey, tekil çoğul varlıklar olarak dünyayı yeniden yaratmanın sorumluluğunu üstlenmemizdir. Dünyanın durağan olmayan bir

şekilde dünya-haline-gelişini gerçekleştirmeliyiz. Bunu ontolojimizin temelinde yatan “ile”yle, ortak bir mevcudiyetle yaşama geçirebiliriz. Dünya, olanaklı bir birlikte var olmanın, bir ikamet etmenin yeriye, belirli bir bulunma yerinde yaşamanın *paraxis*'ini sağlayacak bir dünyayı yaratabiliriz. Nancy küresel adaletsizliğin karşıtını oluşturabilecek bir dünyasallaşmadan bahsederken dünyayı olumlar ve dünya-sız olandan çıkışın tek olanağını da bu adaletsizliğin karşısında bir dünya için mümkün olabilecek her mücadeleye girişmekte bulur. Bu mücadeleyi hemen, ertelemeyen ve belki her şeyden önemlisi de *hiçten çıkan bir dünya* için gerçekleştirmeliyiz. Nancy'nin son tahlilde söylediği gibi, “bir dünyanın adaletini ve anlamını oluşturan tam da *budur*” (2014: 81).

Immanent Process of Experience: Jean-Luc Nancy and the Sense of the World

Abstract

This study concentrates on the kind of thought emerged from the philosophy of Nancy concerning “the sense of the world”. This study indicates how the sense of the world which is perceived as the absolute immanence by Nancy is related with –now that the world doesn’t refer to transcendence, something exterior to the world itself– the ideas of “common existence” and “being with-”. As for Nancy the common fact of the existence is the share of a world. The world is a space where we experience a shared existence in which we are present rather than a space which is exterior to the world. In other words, it is a space and a dimension of residence and a possible mutual existence. Today, the world as a space of residence which also refers to existence is our most fundamental responsibility. We have to undertake this responsibility against the phenomena of globalization which leads to destruction of the word by immense technological, economic and cultural inequality. Nancy underlines the significance of initiating a rigorous fight for a possibility of a world immediately without procrastinating –by undertaking the responsibility of the present– at a certain point when the word is drifted towards a direction that will gradually end up with its self-destruction: We have to actualize the possibility of an actual worldization for the sake of a world which is the thing that has to shape the opposite of globalization. In this study, it is discussed how a world that we mutually experience and where any kind of struggle occurs, can reveal the capacity of self-creation based on the philosophical thought of Nancy. In addition to this, it is investigated what kind of an existentialism that is to say what kind of an existence can actualize the fundamental way of creating the world. In this respect, the relationship between existentialism and “with” is touched upon, because Nancy supports “existence ‘with’: otherwise nothing can exist”. Nancy stipulates that in today’s world where we extremely need the ontology of being with each other, ‘existence with-’ has the power of revealing the equity and sense of the world. In this study, it is discussed how such power can be maintained with a common existence as singular plural beings. In this attempt of discussion, putting the demand for democracy into the center, it is tried to be explained how democracy as the power of people can improve the creative possibilities of the human beings that stay together. The most important matter introduced in this study is the idea that we have to undertake the responsibility of recreating the world as singular plural beings and the act of actualizing the incessant creation of the world based on this idea. The determining property of what makes the world exist is the possibility that the world can decisively and absolutely be the subject of its own worldliness. We can actualize this possibility by the ‘with’ underlying in the fundament of our existence, which is the common existence.

Keywords

Sense, Being Singular Plural, Existence, Experience, Globalization, Democracy.

KAYNAKÇA

- HEIDEGGER, Martin (1996) “Zaman Kavramı”, *Aristoteles, Augustinus, Heidegger-Zaman Kavramı*, çev. Saffet Babür, Ankara: İmge Yayınları.
- JAMES, Ian (2011b) “Ian James’le Nancy Hakkında Röportaj”, *Jean-Luc Nancy ile Karşılaşmalar*, çev. Tuğçe Ayteş, İstanbul: Monokl Yayınları.
- MORIN, Marie-Eve (2012) *Jean-Luc Nancy*, Cambridge: Polity Press.
- NANCY, Jean-Luc (1991) *The Inoperative Community*, edited by Peter Connor, çev. Peter Connor, Lisa Garbus, Michael Holland ve Simona Sawhney, Minneapolis ve Oxford: University of Minnesota Press.
- NANCY, Jean-Luc (1997) *Retreating the Political*, edited by Simon Sparks, Londra ve New York: Routledge.
- NANCY, Jean-Luc (2000) *Being Singular Plural*, çev. Robert D. Richardson, Anne E. O’Byrne, Stanford California: Stanford University Press.
- NANCY, Jean-Luc (2006) *Özgürlük Deneyimi*, çev. Aziz Ufuk Kılıç, İzmir: ARA-lık Yayınları.
- NANCY, Jean-Luc (2010) *Demokrasinin Hakikati*, çev. Murat Erşen, İstanbul: Monokl Yayınları.
- NANCY, Jean-Luc (2010a) “Sonlu ve Sonsuz Demokrasi”, *Demokrasi Ne Âlemde?*, çev. Savaş Kılıç, hazırlayan: Eric Hazan, İstanbul: Metis Yayınları.
- NANCY, Jean-Luc (2011) *Tanrı, Adalet, Aşk, Güzellik*, çev. Murat Erşen, İstanbul: Monokl Yayınları.
- NANCY, Jean-Luc (2011a) “Komünizm, Kelime”, *Bir İdea Olarak Komünizm*, çev. Ahmet Ergenç ve Ebru Kılıç, der. Alain Badiou ve Slavoj Žizek, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- NANCY, Jean-Luc (2011b) “İle-Olmak ve Demokrasi”, *Jean-Luc Nancy ile Karşılaşmalar*, çev. Atakan Karakış, İstanbul: Monokl Yayınları.
- NANCY, Jean-Luc (2012) *Gitmek/Yola Çıkış*, çev. Murat Erşen, İstanbul: Monokl Yayınları.
- NANCY, Jean-Luc (2014) *Dünyayı Yaratmak ya da Küreselleşme*, çev. Murat Erşen, İstanbul: Monokl Yayınları.
- RAFFOUL, François (2014) “Dünyayı Yaratmak ya da Dünyasallaşma’da Dünya Düşüncesi, *Dünyayı Yaratmak ya da Küreselleşme* içinde, çev. Murat Erşen, İstanbul: Monokl Yayınları.
- WILLIAMS, Nick Vaughan (2007) “Beyond a Cosmopolitan Ideal: the Politics of Singularity”, *International Politics*, 44/2007: 107-124.